

ARAŞTIRMA / RESEARCH

Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan ve Örgün Eğitime İlişkin Görüşleri: Bir Odak Grup Çalışması

University Students' Views on Distance and Formal Education: A Focus Group Study

Deniz ARICI

Yalova Üniversitesi, Çınarcık Meslek Yüksekokulu Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü, Yalova, Türkiye

Geliş tarihi/Received: 28.07.2022

Kabul tarihi/Accepted: 08.03.2023

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Deniz ARICI, Öğr. Gör.

Yalova Üniversitesi, Çınarcık Meslek Yüksekokulu
Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü, Yalova,
Izmir

E-posta: d.orman3547@gmail.com

ORCID: 0000-0003-0573-1059

Öz

Amaç: Bu çalışmanın amacı, 2020-2021 eğitim-öğretim yılını uzaktan eğitim ile tamamlayıp, 2021-2022 eğitim-öğretim yılını ise örgün öğretim ile devam eden öğrencilerin, bu iki eğitim modeli üzerine bakış açılarını, deneyimlerini, düşüncelerini ve algılarını araştırmaktır.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden odak grup görüşme yöntemi kullanılmıştır. 2020-2021 yılında uzaktan eğitim, 2021-2022 yılında ise örgün eğitim ile devam eden Yalova Üniversitesi Çınarcık Meslek Yüksekokulunda Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümünde öğrenim gören dört kız, dört erkek öğrenci ile araştırmanın amacına uygun açık uçlusorular sorulmuştur.

Bulgular: Analiz sonucunda elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin neredeyse tamamı online eğitimde zorlayıcı süreçlerle maruz kalmıştır. Bu süreçlerde en fazla karşılaştıkları zorluklar; teknik aksaklıklar, alt yapı yetersizlikleri ve eğitici-öğrenci etkileşimin yetersiz olması şeklinde sıralanabilir. Aynı zamanda uzaktan eğitim sürecinde toplumsal cinsiyetle ilişkilendirilebilecek kız çocuklarının ev ortamında derslere adapte olamamaları ve ev işleriyle meşgul olmaları uzaktan eğitim sürecinin verimli geçmediği yönünde ortaya konmuştur.

Sonuç: Uzaktan eğitim modelinin verimli olmadığı, yüz yüze eğitimde derslerin daha verimli geçtiği, öğrencilerin çoğunluğunun alt yapı sorunları ve sosyo-ekonomik nedenlerden dolayı derse katılmadığı, ders sürelerinin sınırlı olmasından kaynaklı verim alamamaları, ders içerisinde etkileşimin sınırlı olması nedeni ile dersleri anlamakta zorluklar yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, uzaktan eğitim, örgün eğitim.

Abstract

Objective: The aim of this study is to investigate the perspectives, experiences, thoughts and perceptions of the students who completed the 2020-2021 academic year with distance education and continued in the 2021-2022 academic year with formal education.

Material and Method: In this study, the focus group, one of the qualitative research methods, was used. Distance education in 2020-2021, and formal education in 2021-2022, Yalova University Çınarcık Vocational School, Social Work and Counseling Department with four female and four male students, open-ended for the purpose of the research, encouraging students to comment on their experiences questions were asked.

Results: According to the findings obtained as a result of the analysis, students generally experienced challenging processes in online education. The difficulties they encounter most in these processes are technical problems, infrastructure inadequacies and insufficient teacher-student interaction. At the same time, it has been found that girls, who can be associated with gender in the distance education process, cannot adapt to the lessons in the home environment and are interested in housework, and their views on the ineffectiveness of distance education.

Conclusion: It was concluded that the distance education model was not efficient, the lessons were more productive in face-to-face education, the majority of the students did not attend the lesson due to infrastructure and socio-economic reasons, they could not get efficiency due to the limited duration of the lesson, and they had difficulties in understanding the lessons because of the limited interaction in the lesson.

Keywords: Pandemic, distance education, formal education.

1. Giriş

İnsanlık tarihi boyunca tüm dünyayı derinden etkileyen olaylar yaşanmıştır. Yaşanan bu olaylar ülkeleri farklı alanlarda etkisi altına almıştır (1). Dünyayı derinden sarsan bu olaylar birey ve toplum üzerinde bir takım dönüşümlere neden olabilmektedir. Bugün tüm dünyayı etkisi altına alan, milyonlarca insanın ölümüne sebep olan ve bulaşıcı hastalık olarak bilinen COVID-19 ilk olarak Çin'in Wuhan eyaletinde görülmüş ve hızlı bir şekilde tüm dünyaya yayılmıştır (2). Kısa süre içerisinde dünyayı etkisi altına almaya başlayan bu virüs küresel bir salgın "pandemi" olarak ilan edilmiştir (3). Pandemi kelimesinin kökeni Yunan diline aittir ve "herkes" anlamına gelmektedir. Pandemi sözcüğü kavram olarak küresel bağlamda herkesi etkileyen yayılması çok hızlı olan bulaşıcı hastalık olarak tanımlanmaktadır (4).

Küresel çapta ülkeler pandemiyi yayılma hızını azaltmak ve bulaşıcı etkilerinden korunmak için birtakım önlemler almıştır (5). Bu önlemler; eğitimin tüm kademelerinin yüz yüze eğitime ara verip online eğitime geçmesi, sokağa çıkma kısıtlamaları, sosyal alanlara kısıtlama, temasın fazla olabileceği, sosyal mesafenin ihlalinin gerçekleşeceği kurum ve kuruluşlarla ilgili düzenlemelerin gerçekleşmesi ve ülke sınırlarının kapatılması olarak sayılabilir (6). Sosyal izolasyonun sağlanması, karantina gibi önlemlerin uygulanmasını gerekli kılan pandemi sürecinde en çok etkilenenlerin başında eğitim alanı gelmektedir. Eğitim alanında uygulanan acil yollardan biri de yüz yüze eğitime ara verip uzaktan eğitim (online eğitim) uygulamaları olmuştur (7).

Uzaktan eğitim; geleneksel eğitim-öğretim metodlarının dışında sunulan, mekân ve zaman sınırlarını ortadan kaldırarak bireylerin eğitim materyallerini elektronik ortamda kullanmasına olanak sağlayan etkili bir eğitim yöntemi olarak tanımlanmaktadır (8,9). En genel anlamı ile uzaktan eğitim; öğretmen ile öğrencilerin aynı mekânda olmadan gerçekleştirdikleri eğitim biçimidir. Uzaktan eğitimin en temel amaçlarından bir tanesi olağanüstü ya da acil durumlarda eğitimin aksamadan devam etmesidir (10).

COVID-19 pandemiyinden önce uzaktan eğitim daha çok üniversitelerde bazı dersler için kullanılırken, COVID-19 pandemisi ile birlikte eğitim-öğretimin her kademesinde, eğitim sempozyumlarında, kongrelerde, söyleşilerde ve toplantılarda da faydalanılmaya başlanmıştır (11). Ülkemizde de vakaların artış hızının önüne geçilmesi için 16 Mart 2020 tarihi itibarı ile okul öncesi eğitimden yükseköğrenime kadar eğitimin her kademesinde 3 hafta süreli eğitime ara verilmiştir (12). Yükseköğrenim sisteminde 23 Mart 2020 tarihinden itibaren 2019-2020 eğitim-öğretim yılının tamamını uzaktan eğitim uygulamalarıyla devam etmesine karar verilmiştir (13). Virüsün etkisinin azalmaması nedeni ile 2020-2021 yılının iki döneminde uzaktan eğitim ile devam etmiştir.

Uzaktan eğitim çeşitli platformlar aracılığıyla senkron ve asenkron olarak 2 farklı yöntemle gerçekleştirilebilmektedir. Senkron (eş zamanlı) derslerde eğitici kişi ve öğrenciler teknolojik ortamlardaki derslere farklı mekanlarda, eş zaman diliminde katılması ile gerçekleşir (14). Senkron derslerde etkileşim yüksektir ve çift yönlü iletişim dinamikleri mevcuttur. Genellikle bilgisayar, tablet ya da internet erişimi olan telefonlar gibi teknolojik

cihazları ve internet alt yapısı kullanılmaktadır (15). Senkron modelde öğrenciler, mesaj (ileti) yazabilmekte, mikrofon ile ses erişimi sağlayabilmekte ve kamera kullanımı gerçekleştirebilmektedir. Senkron modelde geleneksel eğitim modeli gibi sınıf ortamında olduğu gibi anlık derse katılıp, sorular sorabilip, öğrenciler kendi aralarında tartışabilmekte ve ders materyallerini (makale, sunum vb.) ekranda gösterimini sağlayabilmektedir (16). Senkron (eş zamanlı) model bir nevi yüz yüze eğitimin sanal sınıfa taşınmış biçimi olarak da nitelendirilebilir. Eğitici ve öğrencinin eş zamanlı olarak ortak mekânda (sanal sınıf) bulunmasıdır (15).

Asenkron (eş-zamansız) derslerde eğitici tarafından kaydedilen ders videoları, hazırlanan dökümanlar ve ders içerikleri gibi materyallere öğrencilerin dilediği zaman diliminde erişebilmesidir (17). Asenkron modelde ders materyalleri sisteme yüklenmeden önce eğitici tarafından üretilir ardından sisteme yüklenir. Öğrenciler, eğitim gördüğü üniversitesi tarafından kendilerine tanımlanan kullanıcı bilgileri ile diledikleri zaman ve sayılarda derslere erişebilmektedir. Asenkron eğitim metodunda öğrenciler o an soru soramazlar bunun için eğitime farklı yollarla sorularını iletirler.

Uzaktan eğitim, çok boyutlu yapıya sahip olması nedeniyle üzerinde durulması son derece önemli bir konudur. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin ihtiyaç duydukları konular ve uzaktan eğitim sürecindeki yeterlilik düzeyleri örgün eğitim ile karşılaştırılarak ele alınması gerekmektedir (18). Yüz yüze eğitime alternatif olarak başvurulmuş uzaktan eğitim sistemi hem öğrenci için hem de eğitimciler için birtakım kolaylıklar sağlarken diğer taraftan da engellerle karşılaşmalara neden olabilmektedir. Özdoğan ve Berkant'ın (19) araştırmasına göre; pandemi sürecinde uzaktan eğitimin avantajlı yönleri içerisinde, geleneksel eğitime göre yer ve zamandan bağımsız olarak eğitimin yapılabilmesi, derslerin birden fazla izleme imkânı sağlanması, pandemi sürecinde eğitim ihtiyacının karşılanması, virüsün bulaşma riskinden korunması ve gelişen teknolojinin eğitim alanında da önemini herkes tarafından anlaşılması olarak ortaya konulmuştur. Horspool ve Lange (20) ise uzaktan eğitimin olumlu yönlerini; fiziksel yer olarak esneklik sağlanması ve eve-okula gidiş geliş süresinde vakitten tasarruf sağlanması olarak ifade etmiştir.

COVID-19 pandemisi ile aniden ön plana çıkan uzaktan eğitim aynı zamanda birtakım sorunlarla karşılaşılacak alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Karşılaşılan sorunların bir kısmı alt yapı yetersizliklerinden kaynaklanırken bir kısmı da beklenmedik bir anda hayatımızın bir parçası olması ile ilişkilidir. Uzaktan eğitimin olumsuz yönleri; ölçme ve değerlendirme eksikliği, eğitimciler ve öğrencilerde motivasyon eksikliği, teknik donanımların yetersizliği, fırsat eşitsizliği, etkileşimin az olması, altyapı sorunlarıyla karşılaşılması, sosyalleş(e)meme ve uzaktan eğitime hazırlıksız yakalanma olarak sıralanabilir (19). Ramos-Morcillo ve diğerleri (21) uzaktan eğitimin dezavantajlı noktalarından biri olarak öğrencilerin eşit haklara sahip olmaması ve bundan kaynaklı uzaktan eğitimden etkin faydalanamadıklarını vurgulamışlardır. Özellikle kırsal bölgelerde yaşayan ve sosyo-ekonomik durumu kötü öğrenciler bilgisayar, tablet, internet bağlantısı gibi gerekli donanıma erişememe sorunlarıyla karşı karşıya kalmakta ve uzaktan eğitim sürecinden daha fazla olumsuz etkilenmektedir (22).

COVID-19 pandemisi ile birlikte eğitim hayatımızın bir parçası olan uzaktan eğitim araştırmanın önemini ortaya koymaktadır. Salgın sürecinde eğitim gören öğrencilerin alışagelmışin dışında bir eğitim modeline geçiş yapılması, online derslerden istenilen verimi alınmaması göz önünde bulundurulduğunda bu çalışmanın yapılması son derece önemlidir. Araştırma, örgün eğitim ve uzaktan eğitimi karşılaştıran bir çalışma olması, öğrencilerin bu durumu nasıl deneyimledikleri, süreç içerisinde uzaktan eğitime ve yüz yüze eğitime karşı tutumlarını öne çıkarması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırma, uzaktan eğitimi daha geniş bir açıdan ele alması ve bütüncül olarak değerlendirilmesi ve uzaktan eğitimin niteliğinin artırılmasına yönelik bilgilere yer vermesi açısından önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı, 2020-2021 yılı içerisinde uzaktan eğitim ile eğitime başlayan, 2021-2022 yılında örgün öğretim ile devam eden öğrencilerle odak grup çalışması gerçekleştirilerek COVID-19 döneminde uzaktan ve örgün öğrenim gören öğrencilerin eğitim-öğretim süreci hakkında bakış açılarını, deneyimlerini, düşüncelerini, algılarını ve davranışlarına dair detaylı ve çok boyutlu nitel bilgi edinmektir. Bu genel amaç çerçevesinde çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. "Eğitimin verimli gerçekleşebilmesi için yüz yüze etkileşim gereklidir" görüşüne katılıyor musunuz? Bu konudaki sizin görüşleriniz nelerdir?
2. Uzaktan eğitimden yeterli düzeyde faydalanamadıklarını söyleyenler var. Sizce herkes eşit bir şekilde faydalanabili mi? Bu konuda sizin görüşleriniz ve deneyimleriniz nelerdir ?
3. Uzaktan eğitimde altyapı sorunları nedeni ile derslere katılmayanlar oldu. Sizin bu şekilde bir deneyiminiz oldu mu?
4. Uzaktan eğitim sürecinde öğretim üyelerinin ders işleyişlerinde birtakım değişiklikler oldu mu? Size göre örgün eğitime nazaran uzaktan eğitim daha ilgi çekici midir?

2. Gereç ve Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden odak grup çalışması olarak tasarlanmıştır. Bowling'e (34) göre odak grup görüşmesi küçük bir grupta lider arasında yapılandırılmamış görüşme ve tartışmada grup dinamiğinin etkisini kullanma, derinlemesine bilgi edinme ve düşünce üretmedir. Odak grup görüşmesi ile sağlıklı bir tartışma ortamı oluşturularak, araştırılan konu kapsamında farklı bakış açıları, düşünceler, deneyimler ve değerlendirmeler ile derlenen, derinlemesine ve çok boyutlu nitel bilgi elde edilmektedir (23). Odak grup görüşmelerinin amacı, anlam çıkarmak ve genelleme yapmak değil, çeşitliliği tanımlamak ve anlamaktır (24). Odak grup çalışmaları katılımcıların durumu nasıl algıladıkları ilgili bilgiler toplamaktadır. Katılımcılar, kendi deneyim ve bilgileri ışığında bilgi havuzu oluşturabilmektedir. Odak grup çalışmalarında katılımcıların birbirleriyle etkileşimi yüksek olması ve karşılıklı öğrenme imkanı sunması elde edilen bilgileri daha da önemli hale getirmektedir. Odak grup görüşmelerinde amaç, genellemelere ulaşılabilecek bilgileri elde etmek değil, katılımcıların görüşlerinin, deneyimlerinin ve bakış açılarının betimlenmesi ve araştırma deseninin esnekliğinin

olmasıdır (25). Odak grup görüşmelerinde katılımcı sayısında farklı görüşler mevcut olsa da görüşmeler genellikle 6-10 kişi ile gerçekleştirilmektedir.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini 2020-2021 yılında uzaktan eğitim ile tamamlayan, 2021-2022 yılında ise örgün eğitime devam eden Yalova Üniversitesi Çınarcık Meslek Yüksekokulunda Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümünde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılmayı kabul eden 4'ü kız, 4'ü erkek olmak üzere toplamda 8 kişi örneklem olarak belirlenmiştir. Bu araştırmanın amaçlarına uygun olarak; araştırmaya katılmaya gönüllü olma, erişilebilir olma, ses kaydı yapılmasına izin verme gibi kriterleri karşılayan 4'ü kız, 4'ü erkek öğrenci araştırma grubuna seçilmiştir.

Çalışma, odak grup görüşmesi olduğu için öğrencilere çalışmaya başlamadan önce çalışma konusu ile ilgili açıklama yapılmamış, eğitim-öğretim süreci içerisindeki deneyimleri ile ilgili bir konu üzerine görüşüleceği belirtilmiş olup odak grup çalışmasından bahsedilmiştir. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Öğrenciler	Cinsiyet	Yaş	Bölüm	Sınıf Derecesi
K1	Kız	19	Sosyal Hizmet	2. sınıf
K2	Kız	19	Sosyal Hizmet	2. sınıf
K3	Kız	20	Sosyal Hizmet	2. sınıf
K4	Kız	20	Sosyal Hizmet	2. sınıf
E1	Erkek	20	Sosyal Hizmet	2. sınıf
E2	Erkek	20	Sosyal Hizmet	2. sınıf
E3	Erkek	23	Sosyal Hizmet	2. sınıf
E4	Erkek	23	Sosyal Hizmet	2. sınıf

2.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Bu araştırma, Yalova Üniversitesi Çınarcık Meslek Yüksekokulu Sosyal Hizmet ve Danışmanlık bölümünde eğitim gören 2. Sınıf öğrencileri ile grup görüşmesi olarak tasarlanmış ve Yalova Üniversitesi Çınarcık Meslek Yüksekokulu toplantı salonunda gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmelerinin katılımcıları, bir yürütücü ve tartışma (öğrenci) grubundan oluşmaktadır (26). Bu araştırma, yürütücü eşliğinde, U düzeninde, katılımcıların düşüncelerini baskı altında olmayan rahatlıkla sunabileceği bir ortamda yapılandırılmıştır. Yürütücü, Yalova Üniversitesinin akademik personeli olarak görev yapan; uzaktan eğitim ve örgün eğitimde ders verme deneyimlerine sahip bir öğretim görevlisidir.

Odak grup görüşme soruları hazırlanırken öncelikle araştırmacı tarafından uzaktan öğretim ve örgün eğitim ile ilgili alan yazın taraması yapılmış ve taslak görüşme soruları hazırlanmıştır. Bu görüşme soruları, akademik deneyimi ve eğitim alanında tecrübeye sahip iki akademisyenin görüşüne sunulmuştur. Alınan öneriler doğrultusunda görüşme soruları tekrardan yapılandırılmıştır.

Görüşmelere başlamadan önce katılımcılara görüşmelerin gizlilik ilkesine bağlı kalınarak hareket edileceği ve odak grup görüşmesinin ses cihazı ile kayıt altına alınacağı bildirilmiş ve katılımcıların sözlü ve yazılı onayları alınmıştır. Aynı zamanda moderatör tarafından süreçle ilgili notlar alınmıştır. Odak grup görüşmesi 2021-2022 akademik yılı Ocak ayında gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmelerinde görüşme süresi alan yazında belirtildiği üzere en az 60 dakika en fazla 120 dakika olduğundan (25, 27) bu çalışmada odak grup görüşmeleri her oturum için 60 dakika olacak şekilde iki oturumda gerçekleştirilmiştir.

Odak grup çalışmasında alan yazına dayalı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan sorular katılımcılara yöneltilmiştir. Çalışmada sorulan sorular açık uçlu olup öğrencilerin deneyimlerini ortaya çıkarmaya ve yorum yapmaya teşvik edilen sorular olarak yapılandırılmıştır (24). Araştırmanın amacına hizmet edecek şekilde aşağıda yer alan sorular sorulmuştur. Görüşme sorularının ilk ikisi demografik bilgilere yönelik iken diğer beş soru çalışmanın amacına yönelik yapılandırılmış sorulardan oluşmaktadır. Araştırmanın amacına yönelik sorular Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Odak Grup Görüşmesi Soruları

Katılımcıların Sayısı: 8
Sorular
1-Cinsiyetiniz
2-Yaşınız
3-Eğitimin verimli gerçekleşebilmesi için yüz yüze etkileşim gereklidir görüşüne katılıyor musunuz? Bu konudaki sizin görüşleriniz nelerdir?
4-Uzaktan eğitimden yeterli faydalanamadığını söyleyenler var. Herkes eşit bir şekilde faydalanabiliyor mu, bu konuda sizin görüşleriniz ve deneyimleriniz nelerdir?
5-Uzaktan eğitimde altyapı sorunları nedeni ile derslere katılmayanlar oldu. Sizin bu şekilde bir deneyiminiz var mıdır?
6-Uzaktan eğitimde öğretim üyelerinin ders işleyişlerinde bir takım değişiklikler oldu mu? Size göre örgün eğitime nazaran uzaktan eğitim daha ilgi çekici midir?
7-Uzaktan eğitim ve örgün eğitimin iyi ve geliştirilmesi gereken yanları nelerdir?

Odak grup görüşme formunda yer alan sorularla, çalışmaya dahil olan öğrencilerin soruya ilişkin görüşleri ve deneyimleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Konun tartışılmasına yönelik rehberlik edilmiş olup tartışmalarda öğrencilerin genel fikirleri değil, kendi düşünceleri ve deneyimlerinin aktarılmasının öneminden bahsedilmiştir. Moderatör tarafından öğrencilere görüşlerini rahatça ifade edebilmeleri için sorulan soruların doğru ya da yanlış cevabı olmadığı belirtilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada danışman tarafından alınan notlar ve ses kayıt cihazı ile toplanan veriler, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi, bazı kurallar çerçevesinde kodlamalar yapılarak bir metnin kelime veya cümlelerini daha az sayıda içerik kategorileri ile özetleyen tekniktir (28). İçerik analizinde, verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanmasından oluşan dört aşama bulunmaktadır (25). Verilerin analizi için araştırmacı, ses kayıtlarını dinlemiş olup aldığı notları inceleyerek tüm oturumları yazılı metne dönüştürmüştür. Daha sonra araştırmacı görüşmelerin yazılı metinlerinin analizini gerçekleştirmiştir. Ardından veriler kendi içerisinde anlam

oluşturacak şekilde bölümlere ayrılmış ve her bölüm kodlanmıştır. Kodların kavramsal olarak nasıl bir anlam ifade ettiği belirlenerek kodlara belirli düzeyde açıklama getiren temalar elde edilmiştir. Son olarak elde edilen veriler kullanılarak tanımlama ve bulguların yorumlanması yapılmıştır. Temalar oluşturulurken, katılımcıların üzerinde en fazla durduğu konular belirlenmiştir (alt yapı sorunları, derslerin verimsiz geçmesi gibi).

3. Bulgular

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular araştırma sorularına göre detaylandırılmış ve aşağıda sunulmuştur.

3.1. Tema 1: Eğitimin Verimli Gerçekleşebilmesi İçin Yüz Yüze Eğitim Gerekli Olmasına İlişkin Görüşler

Eğitimin verimli gerçekleşebilmesi için yüz yüze eğitim gerekli olduğuna ilişkin iki alt tema bulunmaktadır. Çalışma grubundaki öğrenciler "ev ortamı" ile ilgili olumsuz deneyimler yaşamaları nedeniyle yüz yüze eğitimin verimli olduğu görüşü ve "eğitici-öğrenci etkileşimi" uzaktan eğitimde sınırlı olması nedeni ile yüz yüze eğitimin verimli olduğuna dair ile ilgili ifadeler kullanmışlardır. Bunlarla ilgili betimsel analiz bulguları aşağıda sunulmuştur.

3.1.1. Ev ortamı

Ev ortamı ile ilişkin öğrencilerin olumlu bir deneyimlerinin olmadığı aksine olumsuz deneyimlerinin olduğunu söylemek mümkündür. Ev ortamının olumsuz yönlerine ilişkin öğrenci görüşleri; ev ortamındaki çevresel koşullara bağlı dikkat dağınıcı uyarcılar ve bu uyarcıların öğrencilerin odaklanmaları önünde engelleyici nitelikte olması, dersten verim alamamaları sorunlarına neden olmasıyla ilgilidir. Aynı zamanda kız öğrencilerin ev ortamında ev içi işlerle ilgilenmesi, kardeş(ler)in bakımı ve yemek yapma gibi rolleri üstlenmeleri de eğitimin verimli olabilmesi için yüz yüze eğitimin gerekli olduğu düşüncesini desteklemektedir. Öğrenci E3, K4 ve K2 konuya ilişkin olarak şunları ifade etmektedir:

"Ders vakitlerinde ev ortamında olduğumuz için ister istemez gürültü, tartışmalar kavga, gürültü gibi şeyler olabiliyor. O yüzden hem derse odaklanamıyoruz hem de verilen dersten bir şey anlamıyoruz. Bu yüzden bayağı bir sakıncalı bir durum söz konusu." (Öğrenci E3)

"Ev ortamında gerçekten çalışmak çok zor. Ben özellikle kendim açımdan ev temizliği yapıyorum., bir yandan kardeşimle ilgileniyorum. Böyle olunca bir yerde derse de vakit ayırmak zorundayım. Bu benim için çok kısıtlı. Ama şu an evde değilim. Yurtta kalıyorum ben. Yani yurttan yapacağım hiçbir şey yok. Ders çalışmak zorundayım ve ders çalışmak bir yerden sonra bizim gerçekten üzerimize yüklenen bir yük olabile de yine de kendimizi zorluyoruz ve başarabiliyoruz bunu." (Öğrenci K4)

"Yani ev ortamında ne kadar istesek de derse her zaman giremiyorduk. Başka bir sıkıntılar veya evde işimiz gücümüz oluyordu." (Öğrenci K2)

3.1.2. Eğitici ve Öğrenci Etkileşimi

Öğrenciler yüz yüze eğitimde öğretim elemanı ile etkileşimlerinin daha fazla olduğunu, uzaktan eğitimle bu etkileşimi yakalayamadıklarını, yüz yüze eğitimde dersi etkin dinlediklerini ve etkileşimin daha fazla

olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca birçok öğrenci, yüz yüze eğitimde anlamadıkları konuları öğretim elemanına anında sorabildiklerini, öğretim elemanı ile göz teması kurabildiklerini, mimikler ile dersin daha verimli geçtiğini düşünmektedir. Öğrenci ve öğretim elemanı arasındaki etkileşimin sadece yüz yüze eğitimde olması nedeni ile eğitimin verimli olabilmesi sadece yüz yüze eğitimin olması gerektiği görüşünü desteklemektedirler. Konuya ilişkin olarak öğrenci K3, öğrenci K4, öğrenci K1 ve öğrenci E2 şunları ifade etmiştir:

"Evde ders dinlediğimiz zaman yani bilgisayardan ders dinlediğiniz zaman hocayla etkileşim konusunda yani yüz yüze olmakla dinlenen ders ve bilgisayar ortamında dinlenen ders asla bir olmuyor. Bir kere göz göze bir temas yok. Yani bizim görüşlerimiz ve fikirlerimizi ya da yorumlarımızı alma konusunda çok kısıtlı."(Öğrenci K3)

"Yüz yüze ders işlediğimizde daha çok hocaların bizi anlayacağını ya da yorum yapabileceğimizi, soru sorabileceğimizi biliyoruz. Uzaktan eğitimde konuşurken işte göz teması, mimik vesaire. Bunların ben önemli olduğunu düşünüyorum. O yüzden yüz yüze eğitim bence daha önemli ve etkili."(Öğrenci K4)

"Online derslere fazla anlamıyordum. Çünkü yüz yüze yüz yüze değiliz. Hocalar anlatıyor ama yüz yüze olduğu verimini vermiyor. Karşılaşılacak olursam yüz yüze derslerde kendimi daha verimli hissediyorum. Dersi daha iyi anladığımı düşünüyorum. Daha iyi notlar tuttuğumu düşünüyorum. Yüz de benim için daha iyiydi çevrimiçi nazaran."(Öğrenci K1)

"Yüz yüze eğitim göz hocayla göz teması bile fark ediyor, etkileşim var ama uzaktan eğitimde öyle değil."(Öğrenci E2).

3.2. Tema2: Uzaktan Eğitimden Herkesin Eşit Faydalanmasına İlişkin Görüşler

Öğrenciler çeşitli nedenlerden dolayı uzaktan eğitim sürecinden eşit faydalanamadıklarına dair görüşler bildirmişlerdir. Bu konuda olumsuz deneyimleri olan öğrenciler; sosyo-ekonomik nedenler ve alt yapı sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu bölümde alt tema olarak sosyo-ekonomik sorunlar ele alınmıştır. Alt yapı sorunları ayrı bir tema olarak ele alınmıştır. Bunlarla ilgili betimsel analiz bulguları aşağıda sunulmuştur.

3.2.1. Sosyo-Ekonomik Sorunlar

Katılımcılar, internet altyapısının yetersiz olması, teknolojik araç eksiklikleri ve fırsat eşitsizliği gibi konularda sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Aynı zamanda bazı ailelerin sosyo-ekonomik imkânlarının sınırlı olması uzaktan eğitimden herkesin eşit düzeyde faydalanamadığına ilişkin görüşlere yer vermişlerdir. Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde gerekli teknolojik araçları temin edilmesi ardından bu sürece devam edilmesi ile eğitimde herkesin eşit faydalanacağı görüşündedir. Konuya ilişkin öğrenci E1, öğrenci K4, öğrenci K2 ve öğrenci E2 şunları ifade etmiştir:

"Evet, herkese aynı eğitim veriliyor ama herkes aynı durumda olmadığı için aynı yararlanamıyor. Çünkü çoğunun evinde internet veya bilgisayar sıkıntısı var. Herkes aynı şekilde yararlanamadı. Çoğu temin etti ama edemeyenler de oldu yani. Bu durum yani o yüzden herkese aynı şekilde yararlanamadı. Eğitim aynı şekilde verildi. Evet, ama aynı şekilde yararlanılmadı yani."(Öğrenci E1)

"Tabii ki de eğitim herkese sunuldu. Ama maddi açılar, işte ekonomik durum herkesle aynı olmadığı için herkes yararlanamadı. Derse, sınava girmekte sorun yaşayan arkadaşlarımız oldu. Eğer ki Böyle bir şey yapılacaksa benim fikrim herkese bir bilgisayar veyahut da tablet temin edilmeliydi bence. Bu bir fikir. O yüzden eşit olmadığını düşünüyorum. Yani erişim konusunda eşit olunmadı bence."(Öğrenci K4)

"Eşit değildik. Eğitim açısından evet eşittik ama bu erişim açısından eşit değildik. Ben de arkadaşlarıma katılıyorum. Mesela kendimden örnek vereyim. Telefonda bir nebze yararlanabiliyorsun erişebiliyorsun her şeye. Ben kendi bilgisayarımı kendim aldım çalışarak. Çünkü biliyorduk yüz yüze olmayacağını birinci sınıftan. Kendim çalıştım, aldım. Annem sadece benim ihtiyaçlarımı karşılıyor ve ben çalışıp aldım derslere, sınavlara girebilmek. Bazılarımızın maddi durumu var, bazılarımızın maddi durumu yok. O yüzden eşit değildik."(Öğrenci K2)

"Bizim mahallede genel olarak altyapı sorunu vardı. Biz internette çok zor bağlattık. Ben bu alt yapı nedeni ile eşit olduğumu düşünmüyorum."(Öğrenci E2)

3.3. Tema 3: Uzaktan Eğitimde Alt Yapı Sorunları

Katılımcılar, uzaktan eğitim sürecinde çeşitli alt yapı problemleri nedeni ile dersleri düzenli takip edemediklerini ver derslerin verimli geçmediği yönünde görüşlere sahiplerdir. Bu konuya ilişkin iki alt tema oluşturulmuştur. Uzaktan eğitimde alt yapı sorunları olarak katılımcılar en çok "üniversitenin sistemsel sorunu (OBS)" ve teknik donanım" konusunda olumsuz deneyimlerini aktarmışlardır. Bunlarla ilgili betimsel analiz bulguları aşağıda sunulmuştur.

3.3.1. Üniversitenin Sistemsel Sorunları

Katılımcıların neredeyse tamamı öğrencisi olduğu üniversitenin kullandığı OBS sisteminin çalışmadığını, uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar için oluşturulan destek hizmetlerinin yetersiz kaldığı konusunda görüş bildirmişlerdir. Üniversitenin kullandığı sistem nedeni ile derslere girememeye, ölçme ve değerlendirme sınavlarında sorunlar yaşama deneyimlerine sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Konuya ilişkin öğrenci K4, öğrenci E3, öğrenci E2, öğrenci E1 ve öğrenci K2 şunları ifade etmiştir:

"Ben derse girmiştik mesela. Sonrasında beni bilmediğim bir sebepten dolayı dersten sürekli attı. Hatta sisteme falan erişmekte sorun yaşayıp WhatsApp üzerinden yazmıştım arkadaşlara. Onun dışında dediğim gibi sınava girdim işte. Sınavda ilk iki üç soruyu yaptım. Sistem beni attı ve muhattap kimse bulamadım bununla ilgili sınavdan düşük aldım. Sonrasında zaten biliyoruz her her arkadaşım yaşamıştır bunu. Kendi kendine sistem donuyor, bağlanılmıyor, girilmiyor. Obs çok kötü. Altyapı konusunda bence çok büyük eksiklikler var. Onlar giderilmeli."(Öğrenci K4)

"Altyapı sıkıntım olmasa bile sınav zamanlarında özellikle sınav dokuzda başlıyorsa e saat dokuz olduğundan itibaren sistem komple kilitleniyordu. Sınava girme sorunumuz başlıyordu bu sefer bu sefer. Bunun için de sabah sekiz sekiz buçuk gibi uyanmak zorunda kalıyordum erkenden. Sistem daha önceden açıp Bu sorunu o şekilde hallediyordum. Sistem de açık olduğu için bu sefer beni atmıyordu. Sınavlar o şekilde düzgünce yapabiliyordum. Ama yine de sistemsel olarak sıkıntılı ve yetersiz. Olduğunu düşünüyorum."(Öğrenci E3)

"Sınav zamanı şöyle bir şey oluyor arkadaşın bahsettiği gibi. Belli bir saat aralığı veriliyor ve herkes o saat aralığında girmeye çalıştığı için sistem kendi kendine çöküyor. Biz işte iki saat beklemek zorunda kalmıştık bir sınav için. Sonrasında hocamız saat aralığını değiştirmek zorunda kalmıştı. Eğer sınav yapılıyorsa bile bu saatin dört saat aralığı olmamalı bence. Yani daha geniş bir aralık sunulmalı, daha geniş bir çerçeve olması gerekiyor. Çünkü dediğim gibi herkes o anda girmek zorunda olduğu için sistem gidiyor yani." (Öğrenci E2)

"Mesela derse girdiğimizde de canlı ders işlediğimiz zaman hocanın sesi bazen bize hiç gelmiyor. Yani hoca konuşuyor, bir şeyler anlatıyor ama ya sesi duymuyoruz ya da işte bazen çoğu zaman görüntüsü gidiyor. Bu tarz sorunlar da oluyor." (Öğrenci E1)

"Genel olarak hep sistemde sıkıntı vardı. Standartlı olsun veya derslerde olsun, bütün öğrencilerin aynı anda girmesinden dolayı sistem çöküyor ve rahat giremiyoruz o sisteme." (Öğrenci K2)

"Vize haftası sunum yapmıştım onlineda. Ben girebildim, hoca girebildi ama diğer hiçbir arkadaşım giremedi yani. Hocayla biz sadece baş başa kalıp sunum yaptık yani. Diğerleri de giremedi. O şekilde ders kaydedildi yani hani kimse giremedi derse." (Öğrenci E1)

3.3.2. Teknik Donanım

Katılımcıların derslere girebilmesi ve aktif takip edebilmeleri konusunda teknik donanım konusunda bir takım sorunlarla karşılaştıkları bulgulanmıştır. Uzaktan eğitim platformları ve bu platformlara bağlanmada gerek duyulan internet bağlantısı, internet hızı, derse girebilmeleri için bilgisayar, tablet gibi teknik donanım konusunda olumsuz deneyimlerini öğrenci E1, öğrenci E4 ve öğrenci K4 şunları ifade etmiştir:

"Ben bir kaç defa katılamamıştım derse. Sistem telefonumu çöktürdüğü zamanlar var." (Öğrenci E1)

"Biz üç kardeşiz diğer iki kardeşimde öğrenci. Bir tanesi lise öğrencisi. Bir tane bilgisayarımız var ve benim ders saatlerimle onun ders saatleri aynı zamanlarda. Bilgisayarı o kullanıyor. Ben bazen telefondan giriyorum onda da bağlanma sorunu olmazsa. Ee bizim orası köy yeri internet her zaman çok iyi de çekmez" (Öğrenci E4)

"Bir kere şöyle bir aksaklık olmuştu. İnternet sorunu yaşadım ve o an sınavdaydım. Sınav beni attı. Yani direkt sistemden düşüyorsunuz öyle bir şey olunca. Tabii ki de bunun açıklamasını kime yaparsanız yapın çok zor kabul ediliyor" (Öğrenci K4)

3.4. Tema 4: Uzaktan Eğitimde Öğretim Üyelerin Ders İşleyişindeki Farklılıklar

Uzaktan eğitim sürecinde öğretim üyelerin ders işleyişlerindeki ne gibi farklılıklar olduğu sorulduğunda katılımcılardan elde edilen veriler doğrultusunda "süre kısıtı", "ders materyallerinin değişmesi" ve "derste etkileşim oranı" alt temaları oluşturulmuştur. Bunlarla ilgili betimsel analiz bulguları aşağıda sunulmuştur.

3.4.1. Süre Kısıtı

Uzaktan eğitimde, öğretim üyelerinin süre kısıtlamasından dolayı dersleri yüzeysel olarak işledikleri, dersin içeriklerini paylaştıkları ve kısıtlı süre içerisinde derslerini anlattıkları

şeklinde görüşler bildirilmiştir. Konuya ilişkin öğrenci E1, öğrenci K4, öğrenci K1 ve öğrenci K2 şunları ifade etmiştir:

"Uzaktan eğitimde kısa süreli ders işliyorlardı. Bilgileri hep hani temel bilgileri daha çok verdiler yani. Ama şu anda Ders istedikleri kadar uzatabiliyorlar yani. Hani onların da ders olmadığı sürece. Hani bu yüzden daha rahat oluyor. Onlar da anlatmak istediklerini daha rahat anlatıyorlar yani." (Öğrenci E1)

"Online eğitimde daha çok hani direkt içeriği verip ani zaman da kısıtlı olduğu için hocalarımız sadece içeriği veriyordu. Daha sonra geçiyordu. Ama şu anki eğitim sistemimizde yani örgün eğitimde daha çok soru cevap yapıyorlar. Arkadaşın dediği gibi dersi canlı tutmak olsun ya da işte quiz gibi şeyler de yapılabilir. Ama bu işte online eğitimde pek mümkün olmuyor." (Öğrenci K4)

"Daha çok süre kısıtlı olduğu için hemen konuları geliştirmeye çalışıyorlardı. Bunun için de hızlı hızlı geçiyorlardı bazen." (Öğrenci K1)

"K1 arkadaşın dediğine katılıyorum. Çünkü derste Ders süresine yetişebilmek için konuları darlaştırıyorlardı. Şu an örgün eğitimde hocalar daha geniş anlatıyorlar. Şu an örgün eğitimde hocalar daha geniş anlatıyorlar. Süre kısıtlamamız yok. Bir kısıtlama yok. Uzun uzun. Hem bizim sorularımızı alıyorlar. Hem kendi rahatlatmak istediklerini anlatıyorlar. O yüzden ders alışverişinde farklılığa uğradı. Süre kısmında. Hocam." (Öğrenci K2)

3.4.2. Ders Materyalleri

Uzaktan eğitim sürecinde öğretim üyelerinin ders işleyişlerindeki farklılıklar olarak; uzaktan eğitimle birlikte ders materyallerinin sayısının arttığı, her hafta düzenli ders materyalleri sisteme yüklendiği öğrenilmiştir. Özellikle ders sürelerinin kısıtlı olması, öğrencileri konuları daha iyi anlaması için makale, ders kitabı, power point sunumları gibi ders dökümanları fazla olduğu belirtilmiştir. Yüz yüze eğitimde ise ders dökümanlarının daha az olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Konuya ilişkin öğrenci E1, öğrenci E2, öğrenci K4 ve öğrenci E3 şunları ifade etmiştir:

"Yani online'da eve çok makale yükleniyordu. Çok de biniyordu aslında. Biz yetişemiyorduk da ben açıkçası çok fazla bakmıyordum. Çünkü sayfa sayısı çok fazlaydı. Şu an yüz yüze de makale çok fazla verilmiyor. Yani yüz yüze çok makaleye ihtiyaç duyulmuyor açıkçası yani hocalar kendileri anlatmak istediğini her şeyi anlatıyorlar zaten." (Öğrenci E2)

"Kesinlikle materyal daha fazlaydı çünkü onlar da biliyordu sadece videonun bizim için yeterli olmayacağını canlı dersin bizim için yeterli olmayacağını o yüzden ek kaynak olarak anlamamız için bize işte makale olsun, kitap olsun yüklemeye ya da öneri, işte bu kitabı okursanız daha iyi olur sizin için ilerlemeniz açısından. Yani ama şu anda öyle bir şeye ihtiyaç duymuyorlar. Çünkü kendileri de biliyorlar, dersi anlatma süreleri kısıtlı değil. İşte soru cevap yapabiliyoruz. Yani bir kısıtlama kalmadı ortada. Belki bu yüzden makale veya başka bir şey belge olarak bize vermiyorlardı diye düşünüyorum ben." (Öğrenci K4)

"Sunumlar, makaleler, ders notları veriliyordu online eğitimde. Ve bunlara erişim kolaydı ama şu anda online eğitimde tam tersi her gün derse gelip dinleyip not almak zorundayız. Ayrıca yoklama da var. Bu yüzden online eğitim hani bizi çok tutmuyordu. Yani derse bizi çok çekmiyordu ama şu anki eğitim sistemimizde hani bu daha fazla. Derse gelmemiz işte sorumluluğumuz daha fazla olduğu için Öğrenci daha çok çalışıyor öyle söyleyeyim." (Öğrenci E3)

3.4.3. Ders İçerisindeki Etkileşim

Uzaktan eğitim sürecinde, öğretim üyelerinin ders işleyişlerinde farklılıklar olarak; öğrencilerin ders içerisindeki etkileşiminin azalması, öğretim elemanlarının senkron ders yapmak yerine asenkron ders kayıtları yükledikleri öğrenilmiştir. Yaşanılan bu durumun ders etkileşimini etkilediği öğrenilmiştir. Ayrıca derslerin sistematik bir biçimde devam ettiği, tartışma, soru sorma durumlarının ortadan kalktığı ifade edilmiştir. Konuya ilişkin öğrenci E3, öğrenci K2, öğrenci K3 ve öğrenci E2 şunları ifade etmiştir:

"Normalde uzaktan eğitimde hocalar direkt konuya başladığı gibi sıra sıra güzelce her ne kadar anlatsalar da belli bir noktaya kadar öğrencilere ulaşabiliyorlar da ve öğrenci olarak yani bir süre sonra uykumuz gelmeye başladı açıkçası derslerde Yüz yüze eğitimde ise hocaların ara sıra sohbet, muhabbet çevirerek derslerde birazdan da dersin ilgi çekeceği bir hale getirmiş durumda. Hani o yönden çok daha iyi. Yüz yüze eğitimde hocalar bizimle etkileşim halinde ama onlineyle değildi." (Öğrenci E3)

"Bizden yeterli etkileşim almadıklarından dolayı asenkron yükliyorduk bazen yapacağız diyorlardı. Bir değişikliğe uğradı onlar da canlıdan nazaran asenkron yükliyorduk bazen. Ben öyle deneyim asenkronda daha iyi yapıyordum. Hocalar da ders işleyişinde farklılıklar başvurdular." (Öğrenci K2)

"Çok fazla hocayla birlikte etkileşim de olamıyorduk. Hoca soru sorduğunda bizden geri bildirim alamıyorduk. O yüzden çok sistematik bir şekilde işleniyordu dersler." (Öğrenci K3)

"Süre kısıtlı olduğu için hocalarda da hızlı hızlı anlatmak zorunda kalıyorlardı. Yani bizde fazla bir etkileşim içerisinde kalamıyorduk. Bazılarında arkadaşımın dediği gibi asenkron olarak derse yükliyorduk. Yani etkileşim yoktu, ilgi çekici bir yanında yoktu yani." (Öğrenci E2)

3.5. Tema 5: Uzaktan Eğitimin Geliştirilmesi Gereken Yönlerine Dair Düşünceler

Katılımcılara uzaktan eğitimin geliştirilmesi gereken yönleri konusunda görüşleri sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda iki alt tema oluşturulmuştur. Bu temalar "sistemsel hataların giderilmesi" ve "süre kısıtlarının kaldırılması"dır. Bunlarla ilgili betimsel analiz bulguları aşağıda sunulmuştur.

3.5.1. Sistemsel Hataların Giderilmesi

Katılımcıların uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları olumsuz deneyimlerinin başında üniversite sisteminde sürekli hatalarla karşılaşmaları gelmektedir. Katılımcıların neredeyse tamamı uzaktan eğitimin geliştirilmesi gereken en önemli kısmının sistemsel hataların ortadan kaldırılmasına yönelik olmuştur. Konuya ilişkin öğrenci E2 ve öğrenci K1 şu şekilde ifade etmiştir:

"Uzaktan eğitimin geliştirilmesi gereken yanları öncelikle sistemin sonuna kadar geliştirmesi gerekiyor. Sürekli donmalar süre kısıtlaması." (Öğrenci E2)

"Uzaktan eğitimde yine arkadaşın da dediği gibi alt yapısının geliştirilmesi gerekiyor mesela. Güncellemeler olabilir yazılımları güncellemeleri gerekebilir." (Öğrenci K1)

3.5.2. Ders Sürelerindeki Sınırlamaların Kaldırılması

Katılımcıların uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları olumsuz deneyimlerinden bir tanesinin de ders sürelerindeki kısıtlamanın ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Ayrıca bu ders sürelerinin kısıtlı olması öğretim üyelerinin işledikleri konuların yüzeysel anlatılmasına neden olduğu belirtilmiştir. Konuya ilişkin öğrenci K4 ve öğrenci E3 şu şekilde ifade etmiştir:

"...şu var süre kısıtlaması arkadaşın bahsettiği gibi de hız olsun hiç iyi değil yani bir kere bence öğretmeni asla süre kısıtlaması verilmemeli ya da birden fazla oturum açabilme şansı olmalı diye düşünüyorum. Ben onun dışında yani bizim için geliştirilecek kısımların bu olduğunu düşünüyorum." (Öğrenci K4)

"...hocalar dersi hızlı hızlı anlatıyorlar, süre kısıtlıdır süre bitmeden dersi yüzeysel anlatıyorlar. Bu konuda bir iyileştirme olmalı 3 saatlik bir ders 1 saatte anlatılmaz ki nasıl anlatılsın. Bu konuda bir şeyler yapılmalı." (Öğrenci E3)

3.6. Tema 6: Yüz Yüze Eğitimin Geliştirilmesi Gereken Yönlerine Dair Düşünceler

3.6.1. Ders Materyallerinin Erişilebilir Olması

Katılımcılar yüz yüze eğitimde geliştirilmesi gereken yönlerine dair görüşleri tek çerçevede toplanmıştır. Bu konuda öğrenciler, dersin öğretim üyesinin işlediği ders kitaplarının erişilebilir olması ve üniversitenin kütüphanesinde bulunması gerektiğini ifade etmişlerdir. Konuya ilişkin öğrenci K4 ve öğrenci K3 şu şekilde ifade etmiştir:

"...hocalarımız, makale ya da kitap önerisinde bizim erişebileceğimiz şeyler yapılabilir. Atıyorum işte bize bir kitap önerildi ya da bizim o kitabı almamız zorunlu hale getirildi. O zaman o kitap zaten olsun yani hani okulda olsun ve bizde alabilelim ulaşabilelim. Çünkü herkesin ekonomik durumu bunu almaya müsaade etmiyor olabilir." (Öğrenci K4)

"... Evet, o kitaplar buraya gelse biz buradan alsak daha iyi olur neden kütüphanede bu kitaplar yok. Bence her üniversite yapmalı ders kitapları kütüphanede bulunması gerekir." (Öğrenci K3)

4. Tartışma

Küresel bağlamda tüm dünyayı etkileyen COVID-19 pandemisiyle yüz-yüze eğitim-öğretim faaliyetleri kesintiye uğramış, eğitim-öğretimde uzaktan eğitim modeline geçilmiştir. Bu çalışmada, 2020-2021 yılını uzaktan eğitim ile tamamlayan, 2021-2022 yılında ise örgün eğitime devam eden üniversite öğrencilerinin, bu iki eğitim modeli üzerine bakış açıları, deneyimleri, düşünceleri ve algıları değerlendirilmiştir.

Odak grup çalışmasının ilk ana teması olan eğitimin verimli geçebilmesi için yüz yüze eğitim gereklidir ifadesi yüz-yüze eğitim için genellikle olumlu deneyimlerini aktarıırken, uzaktan eğitim için olumsuz deneyimlerini aktarmışlardır. Uzaktan eğitime ilişkin olumsuz görüşlerde ev ortamının ders faaliyetleri için uygun olmadığı, eğitici ve öğrenci etkileşiminin yetersiz kalması bu duyguları yaşamalarına neden olduğunu söylenebilir. Özellikle kız öğrencilerin, uzaktan eğitim sürecinde ev işlerine yardım etmeleri, kardeş bakımı rollerini üstlenmeleri, temizlik ve yemek yapımı

gibi sorumluluklarının yüklenmesi uzaktan eğitimin verimli geçmemesine neden olduğu belirtmiştir. Ev ortamında girilen derslerde ev içerisindeki dikkat dağıtıcı uyarıcıların olması dersten verim alamamalarına neden olmaktadır. Çakmak ve Uzunpolat (29) yaptığı çalışmada da uzaktan eğitimde istenmeyen durum, davranış olduğunda müdahale etmenin çok mümkün olmadığını belirtmiştir. Yüz yüze eğitimde istenmeyen durumlarda, öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim ile çözülebilmekte, sorunun kaynağı sınıf içi ya da sınıf dışında ise bir çözüm bulunabilmekte ancak uzaktan eğitimde aynı ortamın paylaşılmamasından kaynaklı ev içi sorunlara ve gürültüye müdahale edilememekte sorunlar daha da karmaşık hale gelmektedir. Uzaktan eğitimin verimli olmamasına ilişkin bir diğer alt tema ise eğitici ve öğrenci arasındaki etkileşimin sınırlı olmasıdır. Bu bağlamda öğrencilerin, yüz yüze eğitimde öğretim elemanı ile etkileşimi daha yüksek olurken uzaktan eğitimde bu etkileşimi yakalayamadıkları, yüz yüze eğitimde etkin ders dinleyebildikleri ve karşılıklı etkileşimde bulunabildikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca birçok öğrenci anlamadıkları konuya ilişkin öğretim elemanına soru sorabildikleri, öğretim elemanı ile göz teması kurabildikleri, mimikler ile dersin daha verimli geçtiğini düşünmektedir. Öğrenci ve öğretim elemanı arasındaki etkileşimin sadece yüz yüze eğitimde olması nedeni ile eğitimin verimli olabilmesi sadece yüz yüze eğitimin olmasigerektiği görüşünü desteklemektedirler. Seçkin, Elçi ve Doğan (30) yaptığı çalışmaya göre uzaktan eğitimde öğreten ve öğrenci etkileşiminin sınırlı olması, etkileşim/iletişiminin yetersiz olması, beden dili ve mimiklerin kullanılmamasından kaynaklı ders atmosferini yakalayamadıklarını ve buna bağlı olarak uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime nazaran verimsiz gerçekleşmektedir.

Uzaktan eğitimde herkesin eşit faydalanmamasına ilişkin ana temasında katılımcıların olumsuz deneyimleri bulunmaktadır. Bu ana temada alt yapı sorunlarının yaşanması ve sosyo-ekonomik nedenlerden dolayı uzaktan eğitimde herkesin eşit ol(a)madığı yönünde bulgular elde edilmiştir. Öğrencilerden bir kısmının verdiği yanıtlara göre ailelerin sosyo-ekonomik imkanlarının sınırlı olması evlerine internet bağlatamamalarına ve derslere erişebilmek için bilgisayar, tablet gibi teknolojik cihazları alamamalarına neden olabilmektedir. Yaşanan olumsuz deneyimler neticesinde uzaktan eğitimden herkesin eşit faydalanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılara göre, uzaktan eğitimde gerekli teknolojik araçların temin edilmesi herkes için eşit fırsatlar yaratacağı yönündedir. Işık ve Bahat (31) uzaktan eğitimde öğrencilerin eşit faydalanamamalarının nedenleri arasında; köyde yaşayan çocukların uzaktan eğitim sürecinde teknolojik alt yapı yetersizlikleri yaşamalarıdır. Köyde yaşayan çocukların ilçe ve şehirde yaşayan çocuklara göre eşit öğrenme fırsatları sunumu ve erişimi konusunda dezavantajlı konumdadırlar.

Uzaktan eğitimde alt yapı sorunlarına ilişkin alt temasında öğrencilerin neredeyse tamamı olumsuz bir deneyime sahiptirler. Bu ana temada ortaya çıkan kayıtlı oldukları üniversitenin sistemsel sorunlarının çok fazla yaşanması ve teknik donanımına ilişkindir. Öğrencilerin neredeyse tamamı eğitim gördükleri üniversitenin kullandığı OBS sisteminin çalışmadığını ve uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar için oluşturulan destek hizmetlerinin yetersiz kalması konusunda deneyimlerini aktarmıştır. Üniversitenin kullandığı OBS’de, sistemsel sorunlar nedeniyle derslere girememeye, ölçme ve değerlendirme sınavlarında sorunlar yaşama gibi deneyimlere sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

Türküresin (32) yaptığı çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitimde en fazla “Etkileşim Eksikliği” ile sorunlar yaşadığını ardında “Sistem Sorunları”, “İnternet Sıkıntısı”, “Disiplin Sorunları”, “Ölçme ve Değerlendirmeden Kaynaklı Sorunlar” ve “Öğrenmenin Kalıcı Olmaması” sorunları ile karşılaştıklarını ifade etmiştir. Uzaktan eğitim üniversitelerin zamansız yakalandığı bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin eğitim gördükleri üniversitede alt yapı eksikliğinin olduğu ve buna bağlı olarak sistemsel hatalarla karşılaşmaları uzaktan eğitimin acil ve plansız olması ile ilişkilendirilebilir. Öğrencilerin derse girememe, sistem hatası ile karşılaşma, sınav esnasında sistemden atılması, ders esnasında öğretim elemanın sesinin ve görüntüsünün gelmemesi öğrencilerde motivasyon düşüklüğüne neden olabileceği düşünülmekte ve buna bağlı olarak derslerden yeterli verimli alamamalarına neden olabilmektedir.

Uzaktan eğitimde ders işleyişindeki farklılıklar ana temasında öğrenciler öğretim elemanlarının kendilerini bol kaynaklarla besledikleri için olumlu ifadeler kullanırken, derslerde süre kısıtının olması konusunda ise olumsuz deneyimlere sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim derslerinde sisteme ders tanımlayan hocaların ders süresinde bir kısıtlama olmaktadır. Uzaktan eğitimde öğretim üyelerinin süre kısıtlamasının olması dersleri daha yüzeysel olarak işlemelerine neden olmuş ve buna bağlı olarak derslerin verimli geçmediği araştırma sonucunda öğrenilmiştir. Alanyazında bu sonuçlarla örtüşen çalışmalara rastlanmaktadır. Erdoğan ve Ayanoğlu (33) tarafın yapılan çalışmaya göre canlı ders saati süresinin yetersiz olduğu ve öğrencilerin derslerden verim alamadıkları ortaya konulmuştur. Öğretim elemanlarının, uzaktan eğitim sürecinde daha fazla kaynak (makale, kitap, power point vb.) ile dersleri beslemeleri senkron derslerin yüzeysel geçmesinin ve derinlemesine konu anlatamamaları ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Uzaktan eğitimin geliştirilmesi gereken taraflarına ilişkin ana temasında sistemsel hataların giderilmesinin, derslerde süre kısıtının olmaması koşuluyla verimli olabileceği görüşü ortaya konulmuştur. Uzaktan eğitim sürecinin geliştirilmesi, fırsat eşitliği gereği her öğrenciyi kapsamalıdır. Ve ailelere, teknik araç ve internete erişebilme imkanları devlet desteğiyle sağlanmalı, dezavantajlı durumda olan öğrencilere işlerini görebilecek bir bilgisayar ya da tabletin ulaştırılmasıyla uzaktan eğitim sürecinin geliştirilmesi mümkün hale getirilebilir. Aynı zamanda gerek Millî Eğitim Bakanlığının (MEB) gerekse Yükseköğretim Kurulunun (YÖK) alt yapı sorunlarını çözerek sistemsel hataları ortadan kaldırması için çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Araştırma kapsamında uzaktan eğitimin geliştirilmesi gereken yönlerine dair bulgular doğrultusunda her üniversitenin kendi sisteminde iyileştirmeler yapmalı, öğrencilerin derslere girebilmesi ve ölçme-değerlendirme sınavlarında mağduriyet yaşanmaması adına uzaktan eğitim teknik birimi kurulması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda yüz yüze eğitimde öğretim elemanları ders sürelerini 30-40 dakika ile sınırlandırmadıkları için dersler daha aktif ve verimli geçmekte olduğu katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Ancak uzaktan eğitimde senkron derslerde Öğrenci Bilgi Sisteminin (OBS) ders için belirli bir süre tanınması derslerden verim alamamaları neden olabilmektedir. Bu durumun ortadan kaldırılması öğrencilerin motivasyonlarının artacağı düşünülmektedir.

Yüz yüze eğitimin geliştirilmesi gereken yönlerine dair ana temasında öğrencilerin geliştirilmesi gereken bir yönünün olmadığını ancak öğretim elemanları tarafından istenilen, derslerde işlenecek kitapların erişilebilir olması, okulun kütüphanesinde bulunması gerektiği yönündedir. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda öğrencilerden sosyo-ekonomik durumu iyi olmayanların bu kitapları almalarının güç olduğu düşünülebilir. Araştırma yapılan Meslek Yüksek Okulunun öğrenci profili incelendiğinde sosyo-ekonomik düzeyi düşük öğrencilerden oluştuğunu söylemek mümkündür.

6. Alana Katkı

COVID-19 döneminde eğitim sisteminde farklılıklar ortaya çıkmış olup öğrencilerin alışkın oldukları örgün eğitime ara verilip uzaktan eğitim sürecine geçilmiştir. Eğitim sisteminde yaşanan alt yapı sorunlarının görünür kılmak ve uzaktan eğitimle örgün eğitiminin karşılaştırılması alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmaya başlamadan önce, ilk olarak Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden COVID-19 çalışma izni ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Kurulu'ndan etik onay alınmıştır. Sonrasında İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 27.01.2022 tarihinde 298365 sayısı ile çalışmanın onayı alınmıştır.

Teşekkür

Çalışma sürecinde odak grup görüşmelerine katılmayı kabul eden ve kıymetli deneyimlerini paylaşmayı esirgemeyen Yalova Üniversitesi Çınarcık Meslek Yüksekokulu sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü 2. Sınıf öğrencilerine gönülden teşekkür ederim.

Çıkar Çatışması

Bu makalede herhangi bir nakdi/ayni yardım alınmamıştır. Herhangi bir kişi ve/veya kurum ile ilgili çıkar çatışması yoktur.

Yazarlık Katkısı

Fikir/Kavram: DO; **Tasarım:** DO; **Denetleme:** DO; **Kaynak ve Fon Sağlama:** DO; **Malzemeler:** DO; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** DO; **Analiz/Yorum:** DO; **Literatür Taraması:** DO; **Makale Yazımı:** DO; **Eleştirel İnceleme:** DO.

Kaynaklar

1. Balcı A. Covid-19 özelinde salgınların eğitime etkileri. Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama.2020;3(3):75-85.
2. Altın Z. Covid-19 pandemisinde yaşlılar. Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dergisi.2020;30:49-50.
3. Yuki K, Fujiogi M, Koutsogiannaki S. COVID-19 pathophysiology: A review. Clinical immunology. Clin Immunol [Internet] 2020 Apr [cited 2021 Dec 19] Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7169933/>.
4. Honigsbaum M. Historical Keyword Pandemic. The Lancet. 2009;373.
5. Tunç A, Atıcı FZ. Dünyada ve Türkiye'de pandemilerle mücadele: risk ve kriz yönetimi bağlamında bir değerlendirme. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi.2020;5(2):329-362.
6. Bozkurt A, Sharma RC. Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. Asian Journal of Distance Education. 2020;15(1).

7. Aktaş Ö, Büyüktaş B, Gülle M, Yıldız M. COVID-19 virüsünden kaynaklanan izolasyon günlerinde spor bilimleri öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumları. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi.2020;1(1):1-9.

8. Odabaş H. İnternet tabanlı uzaktan eğitim ve bilgi ve belge yönetimi. Türk Kütüphaneciliği. 2003;17(1):22-36.

9. Telli SG, Altun D. Coronavirüs ve çevrimiçi(online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. Üniversite Araştırmaları Dergisi.2020;3(1):25-34.

10. Can E. Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi.2020;6(2):11-53.

11. Karadağ E, Çiftçi ŞK, Gök R, Su A, Ergin-Kocatürk H. Covid-19 pandemisi sürecinde üniversitelerin uzaktan eğitim kapasiteleri. Üniversite Araştırmaları Dergisi.2020;4(1):8-22.

12. Düşünceli F, Arı Ö, Evren M, Kavak O. COVID-19 sürecinde mardin artuklu Üniversitesi uzaktan eğitim sistemi. Eğitim Öğretim ile Araştırma Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi Mardin Artuklu Üniversitesi. 2020

13. YÖK(Yüksek Öğretim Kurumu)2020a. Basın açıklaması [Internet]. 2020 [cited 2021 December 23]. Available from: https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/universitelerde_uygulanacak-uzaktanegitim-eliskin-aciklama.aspx

14. Kantar M, İbili E, Bayram F, Doğan M. Uzaktan eğitim yönetim sistemlerinde yazılım ve içerik oluşturma. II. Uluslararası Gelecek İçin Öğrenme Alanında Yenilikler Konferansı. 2008:İstanbul.

15. Aslantaş T. Uzaktan Eğitim, Uzaktan Eğitim Teknolojileri ve Türkiye'de Bir Uygulama [Internet]. Ankara 2014 Apr [cited 2021 December 2]. 62p. Available from: <https://www.tankutaslantas.com/wp-content/uploads/2014/04/Uzaktan-E%C4%9Fitim-Uzaktan-E%C4%9Fitim-Teknolojileri-ve-T%C3%BCrkiyede-bir-Uygulama.pdf>

16. Tokar Gökçe A. Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi. 2008;(11):1-12.

17. Solak Hİ, Ütebay G, Yalçın B. Uzaktan eğitim öğrencilerinin basılı ve dijital ortamdaki sınav başarılarının karşılaştırılması. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi.2020;6(1):41-52.

18. Karadağ E, Çiftçi ŞK, Gök R, Su A, Ergin-Kocatürk H. Covid-19 pandemisi sürecinde üniversitelerin uzaktan eğitim kapasiteleri. Üniversite Araştırmaları Dergisi.2021;4(1):8-22.

19. Özdoğan AÇ, Berkant HG. Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. Milli Eğitim Dergisi.2020;49(1):13-43.

20. Horspool A, Lange C. Applying the scholarship of teaching and learning: student perceptions, behaviours and success online and face-to-face. Assessment & Evaluation in Higher Education. 2012;37(1):73-88.

21. Ramos-Morcillo AJ, Leal-Costa C, Moral-Garcia JE, Ruzafa-Martinez M. Experiences of nursing students during the abrupt change from face-to-face to e-learning education during the first month of confinement due to COVID-19 in Spain. Int J Environ Res Public Health. 2020; 17(15):5519.

22. Erkoca MC. Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ilgisi bir çalışma. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi.2021;7(1):148-163.

23. Altınova HH. Araştırma Yöntem ve Teknikleri II. Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi: 2016.

24. Çokluk Ö, Yılmaz K, Oğuz E. Nitel bir görüşme yöntemi: odak grup görüşmesi. Kuramsal Eğitim Bilim. 2011;4(1):95-107.

25. Yıldırım A, Şimşek H. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık. 2013.

26. Şahsuvaroğlu T, Ekşi H. Odak grup görüşmeleri ve sosyal temsiller kuramı. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi. 2008;28(1):127-139.

27. Debus M. Methodological review: A handbook for excellence in focus group research. New York: Baltimore. 1998.
28. Büyüköztürk Ş, Akgün ÖE, Karadeniz Ş, Demirel F. Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Cilt 27). Ankara: Pegem Akademi Yayınları. 2014.
29. Çakmak A, Uzunpolat, Y. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine göre salgın döneminde uzaktan eğitim. Tekirdağ İlahiyat Dergisi. 2021;855-892.
30. Seçkin Z, Elçi A, Doğan O. COVID-19 19 pandemi döneminde üniversite öğrencilerinin öğrenme sürecine ilişkin algılarına yönelik nitel bir araştırma. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi. 2020;22(39):187-205.
31. Işık M, Bahat İ. Teknoloji bağlamında eğitimde fırsat eşitsizliği: eğitime erişime yönelik sorunlar ve çözüm önerileri. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2021;7(2):498-517.
32. Türküresin H. Covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. Milli Eğitim Dergisi. 2020;1(1):597-618.
33. Ayanoğlu Ç, Demir T, Erdoğan D. 2023 eğitim vizyonunun akademik çalışmalara yansımaları: bibliyometrik bir analiz. Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi. 2021;11(18):4485-4518.
34. Bowling, A. (2002). Research Methods in Health: Investigating Health and Health Services. Philadelphia, PA: McGraw-Hill House.